

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Minder studenten of lagere beurs

De Paashaas*

Citation

Minder studenten of lagere beurs. (1991). Minder studenten of lagere beurs. *Bestuurskundige Berichten*, 6(1), 25-26. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233425>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233425>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Witte cirkeltjes en zwarte vierkantjes

Zo vlak voor de verkiezingen van de Provinciale Staten en daarmee indirect de Eerste Kamer der Staten-Generaal, is het een goed moment de betekenis hiervan te overdenken. Bekend probleem is de onbekendheid van de kiezer met de volksvertegenwoordigers en het bestuur op provinciaal niveau. Een kleine rondvraag van wat medebewoners van Zuid-Holland leert me dat velen niet één gedeputeerde of statenlid weten te noemen.

Henk de Jong

Toch schreeuwen radio, televisie, billboards en andere media -met een fluis-terstemmetje door andere ontwikkelingen in het wereldnieuws- dat we toch vooral 6 maart naar de stembus moeten gaan. Ook ik ben geneigd mijn plicht als burger in een democratische staat te doen. Zelfs was ik bijna naar de stembus getogen met het gevoel dat ik een rationele daad zou gaan verrichten. Met het rode potlood in de hand heb je immers de 'macht' volksvertegenwoordigers te belonen of te straffen voor hun politieke prestaties en beloften. Kun je ook voor de zoveelste maal in successie trouw op dezelfde partij stemmen. De partij doet het wel niet zo goed, maar de grondbeginselen van de partij zijn je veel waard en je vertrouwt erop dat het in de toekomst beter zal gaan.

De rationaliteit van het uitbrengen van de 6 maart stem is echter ver te zoeken. Op basis van nationale politiek worden de mensen gekozen die een apparaat besturen dat functioneert als intermediair tussen Rijk en gemeenten. De provincie heeft genoeg relevante bevoegdheden om democratisch gelegitimeerd te moeten worden, maar ik vraag me af of de kiezer weet voor welk beleid hij met zijn stem kiest.

Met nog enkele dagen te gaan slaap ik 's nachts wat slecht. Soms word ik, badend in het zweet, wakker uit een droom waarin ik in het stemhokje sta en ik me, het is me wat, geen provinciale zaken

voor de geest kan halen. Diverse taferelen spoken door mijn hoofd. Met de lonkende witte cirkeltjes in de zwarte vierkantjes voor me zie ik de liberaal intellectueel die het ook weer helemaal niet is, de sympathieke net-weer-nuchter stem die elk issue fris pragmatisch beschouwt, die wat groene mevrouw die toch zeker niet nieuw is, die heldere oppositievoerder die penningmeester werd en de man van de high definition television avant-la-lettre, door zijn beeldspraak. Ik weet het niet maar wil het wel. De duisterheid dreigt in te vallen en ik kan maar geen keuze maken. Het potlood heb ik nagenoeg opgegeten als ik mijn keuze echt moet maken van die vriendelijke mevrouw die me uren eerder het formulier dat nu al zo lang voor me ligt overhandigde. "Opschieten mijnheer! Anders is uw stem straks niet geldig." Rechtop zit ik in mijn bed en neem me voor me volledig op de hoogte te stellen van de politieke situatie in de provincie.

Als dit blad uitkomt zijn de verkiezingen waarschijnlijk verleden tijd, heb ik me niet geïnformeerd en heb ik snel en efficiënt mijn stem uitgebracht op basis van landelijke politieke prestaties.

Het trieste alles doodrelativerende beeld dat ik enkele maanden geleden kreeg na het lezen van Murray Edelman's 'Symbolic Uses Of Politics' herhaalt zich. Verkiezingen zijn rituelen die niets met het democratisch gehalte van het bestuur en de weloverwogen keuze van de burger te maken hebben. Ze vormen slechts ge-

woonten waardoor de politieke rust in de staat in stand wordt gehouden. De rituelen en mythen die uitgaan van politici zijn in Edelman's optiek echter geen misleiding van het volk maar een middel om de noodzakelijke sociale rollen invulling te geven. Het verkiezingsritueel is niet een verdovend middel, geen brood en spelen, maar een manier om het gevoel van rationeel handelen in de zeer complexe werkelijkheid mogelijk te maken.

Het valt dus mee. Als ieder zijn rol speelt -de kiezers in voldoende mate stemmen, de gekozenen waardig besturen- kan de provincie nog erg lang mee. Beschouw de provinciale verkiezingen als rationeel en zinvol en ze zullen het zijn.

leden van provinciale staten 1991 in kieskring IV (Leiden)

lijst 2)	3 V.V.D.	4 Democraten 66 (D66)	
l. (Gerard) Dordrecht	Jansen, T.F.J. Noordwijk	Schuyter, E.H. (Eddy) Wassenaar	Hout
geb. van A.M. (Eily) Noordwijk	Günther (M), I. 's-Gravenhage	Blok, H.L. (Lynde) 's-Gravenhage	Bere
st geb. van n. J.M.) Zoeterwoude	van der Goot, H.B. Nieuwertkark aan den IJssel	Terwiel, M. (Monique) Ritterdijk	Boon
mp.	de Graaf geb. Weyers, E.J. Oeff	Versteeg, L.C. (Lydia) 's-Gravenhage	van d
	Wetters, R.E.	Pool, J. (Jan) Leiderdorp	Pres

Minder studenten of lagere beurs

Foutieve ramingen, te laag geschatte aantallen studenten, tekorten aan bepaalde leerkrachten, te veel en te dure wachtgelders, te veel mensen die vroegtijdig stoppen met hun studie en grote budgetoverschrijdingen. Dit is een kleine impressie van de situatie zoals die zich voordoet bij het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (O&W). Dit ministerie ziet zich al vele jaren geconfronteerd met een constante stroom van tegenvallers.

De Paashaas*

Ik zal mij in dit betoog beperken tot de, in Nederland zo geroemde, toegankelijkheid van het universitaire onderwijs en hiermee samenhangend de studiefinanciering. Sinds 1985 heeft elke persoon van 18 jaar en ouder, die aan een door de minister van O&W erkende instelling studeert, recht op studiefinanciering. Dit inkomen moest de student/scholier onafhankelijker maken van zijn ouders en tevens een studie aan een WO- of HBO-instelling voor iedereen bereikbaar maken. Jongeren waarvan de ouders een onvoldoende inkomen genieten moeten in staat worden gesteld hun talenten te ontplooiën. Dit is op zich een loffelijk streven. Hier wringt echter de schoen.

De minister, die zich met tegenvallers geconfronteerd ziet, zoekt naar bezuinigingen. Doordat een aantal tegenvallers het gevolg is van onvoldoende correcte schattingen over het aantal personen dat studiefinanciering krijgt, wordt hier bezuinigd. Met het verlagen van de beurs tracht minister Ritzen de tekorten aan te zuiveren. Dat dit rechtstreeks het beoogde doel, een universitaire studie moet mogelijk zijn voor iedereen, geweld aandoet, wordt kennelijk door de minister als aanvaardbaar geacht. Het verlagen van de beurs brengt met zich mee dat meer en meer mensen zich de vraag moeten stellen of een studie voor hen nog wel betaalbaar

is. De minister bereikt op deze manier wat velen graag zouden zien gebeuren: minder studenten. Er kan getwijfeld worden aan de manier waarop dit gebeurt. Dat er te veel universitair geschoolden zijn blijkt uit de hoge werkloosheidscijfers onder bepaalde groepen academici. De massaliteit binnen het universitaire onderwijs en de grote aantallen uitvallers, personen die vroegtijdig hun studie afbreken, lijkt de kwaliteit aan te tasten en de roep naar minder studenten te versterken. Minder studenten kan de kwaliteit verhogen doordat studerende meer persoonlijke en intensievere begeleiding kunnen krijgen. De vraag zal moeten zijn: "Hoe is een daling van het aantal studenten te bereiken zonder dat de toegankelijkheid in gevaar komt?". Om deze vraag te beantwoorden moeten duidelijke keuzes gemaakt worden, iets wat ik op korte termijn in Nederland nog niet zie gebeuren. Aan een gedegen selectie valt niet te ontkomen. Een selectie aan de universitaire poort. Dit kan op verschillende

'Het Gouden Westen'

Na de eenwording van Oost- en West-Duitsland in 1990 leek het de excursiecommissie van de B.I.L. interessant om eens te bekijken hoe de beide ambassades in Nederland op deze ingrijpende verandering gereageerd hebben. Zij moesten uiteraard opgaan in een Duitse ambassade, maar als bestuurskundigen vroegen wij ons af hoe dit organisatorisch gerealiseerd werd. Bovendien wilden wij meer weten over de bestuurlijke, politieke en sociale implicaties van de eenwording voor de Duitse samenleving. Op 14 februari jongstleden begaven wij ons dus naar Den Haag.

Wieny van den Enden

We werden door de heer Radcke en de heer Keferstein met koffie, thee en koekjes zeer vriendelijk ontvangen. De heer Radcke is persvoorlichter op de ambassade en de heer Keferstein is werkzaam

manieren geschieden. Versterking van het VWO-diploma, een extra jaar tussen middelbaar- en WO-onderwijs of anderszins. Het propedeutisch-examen heeft de onbedoelde functie van selectiejaar gekregen, terwijl juist hier de basis gelegd moet worden voor de verdere studie. Er wordt dus wel geselecteerd, maar op een oneigenlijke manier en sterk kostenverhogend. Alleen op bovengenoemde manier zal de kwaliteit stijgen en het aantal uitvallers afnemen, helemaal uitbannen zal niet lukken. Tevens kan op deze manier worden tegengegaan dat allerlei studenten zich inschrijven maar nooit tentamen doen, volgens de Mare (nr. 13, 15 november 1990) bedraagt dit meer dan 15%.

Kortom, een gedegen selectie vooraf voorkomt veel frustratie en ellende in een later stadium. voor de minister zal dit een flinke besparing opleveren.

*Naam bij de redactie bekend.

als cultuurreferent.

Op de ambassade zijn ongeveer vijftig mensen werkzaam. Na de eenwording van de twee Duitslanden zijn de ambassades

van de DDR en de BRD samengesmolten tot een ambassade. Dat wil zeggen dat de Oostduitse ambassademedewerkers allen ontslag gekregen hebben en nu waarschijnlijk naar een baantje lopen te zoeken, aldus dhr. Radcke. De reden hiervoor is dat de medewerkers van de Oostduitse ambassade trouwe dienaren van het communisme waren. Ze moeten uit het systeem geweerd worden.

Waarom is de DDR in de vorm van vijf Länder bij de BRD gevoegd? Theoretisch zou het heel goed mogelijk zijn de DDR als één staat in te voegen. Toch heeft men dit niet gedaan. Men heeft bewust in 1990 de oude communistische structuren afgebroken. Het model van 1946-1952 werd weer ingevoerd; de vijf Länder. Er zou een mogelijkheid moeten ontstaan tot het vinden van een eigen identiteit, geen anoniem groot Duitsland.

De moeilijkheden voor het openbaar bestuur die kwamen bij de eenwording waren niet alleen politiek maar ook bestuurlijk van aard. Ten eerste was er in de voormalige DDR een centraal dictatoriale staat. Mensen die in het openbaar bestuur werkzaam waren, werden alleen maar bevolen. Ze waren niet gewend aan zelfstandige besluitvorming. De mentaliteit van Oostduitse en Westduitse ambtenaren is totaal anders.

Ten tweede bestonden er sinds de jaren '50 geen deelstaten meer in de DDR. Het openbaar bestuur in de vijf ontstane deelstaten moet dus helemaal nieuw opgebouwd worden, zowel gemeente als deelstaatbestuur.

Ten derde zijn de richtlijnen die in acht moeten worden genomen, wetten van het westen. De Oostduitse ambtenaren hebben daar geen ervaring mee. Het zal jaren vergen om in het andere systeem te komen. Als laatste punt dient gezegd te worden dat mensen met een Stasi-verleden uit het systeem geweerd worden.

Op de vraag of de bevolking van de gewezen DDR niet bang is hun identiteit te verliezen wordt geantwoord dat ze die identiteit toch al niet bezaten. Er is veel angst voor werkloosheid. Er worden zeer grote afstanden afgelegd (vgl. Den Haag-Bonn) om maar te kunnen werken.

Hoe is deze werkloosheid zo enorm geworden? Na de eenwording is de Westduitse Mark als enig geldend betaalmiddel ingevoerd. De mensen uit de voormalige DDR geven hun Marken niet uit aan Oostduitse goederen. Hierbij speelt het psychologische aspect een grote rol. Ze hebben nooit spullen van het rijke westen kunnen kopen, dus doen ze het nu. Nederland heeft daar sterk van geprofiteerd. Meer dan 26% van de export bestaat uit consumptiegoederen naar de DDR. Door deze ontwikkeling zijn er grote problemen voor de handel ontstaan in de DDR. Stagnaties hebben het werkloosheidspeil sterk opgevoerd en er moeten maatregelen genomen worden om deze ontwikkeling tegen te gaan. Deze maatregelen bestaan onder andere uit investeringsprogramma's, tegoeden, afschrijvingsmogelijkheden. Verder bestaan er subsidiemaatregelen tussen de Länder. De welvarendere Länder moeten hun steun verlenen aan de vijf armere Länder in het oosten. In de verkiezingscampagne werden leuzen gestrooid als "No new taxes" en "Niemand wird ärmer", maar nu moeten de burgers verbaasd reageren omdat er belastingverhoging komt. De lasten die ontstaan ten gevolge van de eenwording en van de Golf-oorlog zijn niet meer te financieren. Het offer voor eenwording blijkt groter dan verwacht. De middelen moeten verdeeld worden; diegenen die rijk zijn moeten beetje bij beetje afgeven wat ze hebben. De economische voorwaarden zijn echter voor Duitsland beter dan voor andere landen zoals Polen, Tsjechoslowakije, Hongarije en Roemenië omdat zij geen rijk broertje in het westen hebben.